

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 5 marca 2019 r.

Pozycja 60

POSTANOWIENIE z dnia 24 lipca 2018 r. Sygn. akt Ts 183/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Grzegorz Jędrejek,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej D.D. w sprawie zgodności:

art. 1 § 2 w zw. z art. 115 § 2 w zw. z art. 217 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2017 r. poz. 2204, ze zm.) z art. 31 ust. 2, art. 41 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W sporządzonej przez adwokata i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 września 2017 r. skardze konstytucyjnej D.D. (dalej: skarżący) zarzucił niezgodność art. 1 § 2 w związku z art. 115 § 2 w związku z art. 217 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2017 r. poz. 2204, ze zm.; dalej: k.k.) „rozumiane w ten sposób, że o znikomej szkodliwości czynu określonego w art. 217 § 1 k.k. stanowi brak wyrządzenia poszkodowanemu szkody (brak pozostawienia jakiegokolwiek śladu)” z art. 31 ust. 2, art. 41 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą.

Skarżący 15 października 2015 r. złożył prywatny akt oskarżenia, w którym oskarżył K.S. o usiłowanie popełnienia oraz popełnienie czynu z art. 217 § 1 k.k., tj. naruszenie nietykalności cielesnej. Sąd Rejonowy w W. Wydział Karny, w wyroku z 31 marca 2017 r. (sygn. akt [...]) na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 w związku z art. 1 § 2 k.k. umorzył postępowanie karne wobec K.S. Skarżący od powyższego wyroku złożył apelację, w wyniku której Sąd Okręgowy w S. Wydział Karny Odwoławczy w wyroku z 19 lipca 2017 r. (sygn. akt [...]) utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Zdaniem skarżącego art. 1 § 2 k.k. w związku z art. 115 pkt 2 k.k. w związku z art. 217 § 1 k.k. w orzecznictwie rozumiany jest w ten sposób, że nie stanowi przestępstwa, ze względu na znikomą szkodliwość społeczną czynu „uderzenie człowieka lub naruszenie w inny sposób jego nietykalności cielesnej, w sytuacji, gdy sprawca przestępstwa nie wyrządził pokrzywdzonemu żadnej szkody”. Skarżący kwestionuje konstytucyjność

zaskarżonych przepisów z uwagi na brak odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Skarżący wskazuje, że w doktrynie i orzecznictwie przyjęto, iż do wypełnienia znamion przestępstwa określonego w art. 217 § 1 k.k. konieczne jest zaistnienie materialnego skutku czynu, tj. wyrządzenie szkody. Skarżący, uzasadniając niekonstytucyjność zaskarżanych przepisów podnosi, że nie do pogodzenia z konstytucyjną ochroną wolności i praw jednostki (art. 31 ust. 2 Konstytucji) jest takie rozumienie zaskarżonych przepisów, które wyklucza pociągnięcie do odpowiedzialności karnej osoby uderzającej innego człowieka lub naruszającej jego nietykalność cielesną. Podnosi również, że wykładnia zaskarżonych przepisów „cofa w rozwoju ewolucję przepisów prawa karnego, powodując, że nie nadążają one za zmieniającym się światem oraz rosnącą świadomości[ą] ludzi co do gwarancji ich nietykalności zarówno w aspekcie fizycznym i psychicznym”. Każdy człowiek, zdaniem skarżącego powinien mieć prawo do wolności od „bycia bitym”, „spoliczkowanym, popychanym”, jak również od innych naruszeń nietykalności fizycznej (art. 41 ust. 1 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna.

Istotę niezgodności z Konstytucją kwestionowanych unormowań skarżący upatruje w tym, że zgodnie z orzecznictwem oraz poglądami doktryny art. 1 § 2 w związku z art. 115 § 2 w związku z art. 217 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2017 r. poz. 2204, ze zm.; dalej: k.k.) rozumiany jest w ten sposób, iż nie stanowi przestępstwa (ze względu na znikomą szkodliwość społeczną czynu) uderzenie człowieka lub naruszenie w inny sposób jego nietykalności cielesnej w sytuacji, gdy sprawca przestępstwa nie wyrządził pokrzywdzonemu żadnej szkody. Skarżący twierdzi, że praktyka orzecznicza nadała kwestionowanym przepisom jednolite i trwałe znaczenie, które ma w jego ocenie niekonstytucyjny charakter.

Zgodnie z art. 1 § 2 k.k. nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma. Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia (art. 115 § 2 k.k.).

Stosownie do art. 217 § 1 k.k. kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Trybunał przypomina, że w myśl utrwalonego poglądu, normatywna treść przepisów może być kształtowana przez organy stosujące prawo. Jeżeli organy te nadają przepisom utrwalone i jednolite rozumienie, to powinno być ono uwzględniane przez Trybunał przy ocenie zarzutu niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją (zob. np. wyrok TK z 2 czerwca 2009 r., sygn. SK 31/08, OTK ZU nr 6/A/2009, poz. 83). Jednakże to na skarżącym spoczywa ciężar wykazania istnienia utrwalonej i jednolitej linii orzeczniczej odnośnie zaskarżonego przepisu.

Zdaniem skarżącego, art. 1 § 2 w związku z art. 115 § 2 w związku z art. 217 § 1 k.k. w orzecznictwie rozumiany jest w ten sposób, że nie stanowi przestępstwa, ze względu na znikomą szkodliwość społeczną czynu, uderzenie człowieka lub naruszenie w inny sposób jego nietykalności cielesnej w sytuacji, gdy sprawca przestępstwa nie wyrządził pokrzywdzonemu żadnej szkody.

Trybunał stwierdza, że skarżący nie wykazał istnienia utrwalonej i jednolitej linii potwierdzającej jego sposób rozumienia zaskarżonego przepisu. Co więcej, w doktrynie podkreśla się, że naruszenie nietykalności cielesnej nie musi łączyć się z zadaniem bólu czy też powstaniem śladów na ciele (I. Zgoliński, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, pod red. V. Konarska-Wrzosek, LEX/el. 2016 r.). W załączonym przez skarżącego wyroku Sądu Rejonowego w W. (sygn. akt [...]) brak szkody (śladu) wyrządzonej uderzeniem stanowił tylko jedną z okoliczności określonych w art. 115 § 2 k.k., na podstawie której sąd stwierdził znikomą społeczną szkodliwość czynu. W orzecznictwie wskazuje się, iż ocena stopnia społecznej szkodliwości konkretnego zachowania powinna być oceną całościową i dlatego też, jeżeli w art. 1 § 2 k.k. mówi się o znikomej społecznej szkodliwości czynu, to wymóg znikomości dotyczy społecznej szkodliwości ocenianej kompleksowo, nie zaś jej poszczególnych czynników (por. wyrok SN z 10 lutego 2009 r., sygn. akt WA 1/09).

Analiza pozostałych orzeczeń wskazanych przez skarżącego (m.in. wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z 17 maja 2017 r., sygn. akt II Ka 87/17 oraz Sądu Rejonowego w Chełmie z 21 października 2016 r., sygn. akt II K 291/16) również nie potwierdza stawianych przez niego tez. Przeciwnie, w orzecznictwie podkreśla się, że naruszenie nietykalności cielesnej nie musi łączyć się z powstaniem obrażeń, jednakże musi mieć ono wymiar fizyczny (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 9 sierpnia 2012 r., sygn. akt II AKa 137/12). Nie można zatem zgodzić się z poglądem wyrażonym przez skarżącego, że brak wyrządzenia szkody (w postaci siniaków czy zadrapań) czynem określonym w art. 217 k.k. stanowi o znikomej społecznie szkodliwości czynu i w związku z tym, czyn ten nie stanowi przestępstwa.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK skarga konstytucyjna powinna zawierać uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Jeżeli skarga konstytucyjna nie zawiera uzasadnienia zarzutu niekonstytucyjności przepisu, a jedynie niekonstytucyjnego stosowania prawa, to stwierdzić należy, iż wymóg uzasadnienia niekonstytucyjności przepisu nie został przez skarżącego spełniony.

Mając to na względzie, Trybunał stwierdza, że skarga konstytucyjna nie spełnia wymogów określonych w ustawie i usunięcie braków nie jest możliwe, co na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK przesądza o odmowie nadania jej dalszego biegu.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.